

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Cursus theologici iuxta scholasticam huius temporis
Societatis Jesu methodum tomus ...**

Amico, Francesco

Duaci, 1640

XXV. An quodlibet lumen gloriæ inclinet intellectum Beati ad quascunque
creaturas in Deo cognoscendas?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82000)

atque species expressa increata non potest vni-
ri intellectui beatorum, ut species expressa &
vitalis imago ipsius, sed tantum ut obiectum
extrinsecum: obiectum autem, ut extrinsecè
vntum potentiae, non manifestat illi nisi se-
ipsum, & ea quæ in seipso formaliter continet.
Cum igitur creaturæ non contineantur for-
maliter, sed tantum eminentialiter & inten-
tionaliter in specie expressa increata, non po-
terit beato esse proxima ratio videndi creatur-
as. At adde quod etiam si in ea beatus cerne-
re posset creaturas, adhuc illa non posset esse
proxima causa, hæc potius quàm illa obiecta
videndi: quia cum in ea exprimantur omnia,
non esset maior ratio cur hæc potius quàm
alia beatus videret: Vnde oporteret assignare
aliam causam, quæ proximius determinaret
intellectum beati ad hæc potius, quàm ad illa
obiecta videndi.

464. Tertium. Quod neque sit diuina es-
sentia, ut species impressa creaturarum, sic o-
stendo. Diuina essentia non est immediata &
proxima causa determinandi intellectum bea-
tum ad notitiam sui: ergo multò minùs est
proxima & immediata causa determinan-
di eundem ad notitiam creaturarum. Con-
sequentia patet, quia Deus non determinat
ad notitiam creaturarum, nisi prædetermi-
nando ad notitiam sui, tanquam ad obiectum
primarium: igitur si non est proxima causa
determinandi ad notitiam sui, neque erit pro-
xima causa determinandi ad notitiam crea-
turarum, ad quarum notitiam determinat
mediante notitia sui, tanquam medij forma-
lis specificantis ipsam notitiam creaturarum.
Antecedens probo, quia lumen gloriæ non
solum est participatio luminis increati tenen-
tis se ex parte intellectus, sed etiam diuinæ
essentiæ tenentis se ex parte obiecti: ergo non
solum complet intellectum beati per modum
potentiæ, sed etiam proximè determinat illum
per modum obiecti: ergo non diuina essen-
tia, sed lumen erit proxima & immediata
causa determinandi intellectum beati ad vi-
sionem sui atque adeo ad visionem creatura-
rum.

465. Quartum, quod neque sit liberum de-
cretum Dei, constat primò, quia liberum de-
cretum Dei non est causa possibile; hæc
enim præsupponuntur ad liberum decretum
Dei, virtute omnipotentiae diuinæ, vi cuius
necessariò, & antecedenter ad liberam vo-
luntatem Dei res dicuntur possibles, ergo
saltem proxima causa videndi possibles non
potest esse liberum decretum Dei. Secundò
nec potest esse proxima causa videndi futura,
tum quia illa non continet in se formaliter:
tum quia non foret maior ratio, cur hæc
potius manifestaret, quàm illa. Vnde neces-
sariò recurrendum esset ad aliam causam, quæ
proximius intellectum beati determinaret
ad hæc potius futura cognoscenda, quàm ad
alia.

466. Quintum quod proxima & immédia-
ta causa videndi has potius creaturas, quàm il-
las sit ipsum lumen gloriæ, probatur, quoniam

lumen gloriæ, ut ex dictis constat, non solum
est participatio intellectus diuini, ut cogno-
scitui, sed etiam essentiæ diuinæ, ut intelli-
gibilis sui tanquam obiecti primarij, & crea-
turarum, tanquam obiecti secundarij. Vnde
quæ participatio est intellectus diuini, com-
plet intellectum beati per modum potentiæ,
eumque proximè habilem reddit, ut possit
ulterius obiectiue determinari ad visionem
Dei, & creaturarum in Deo: quæ participatio
est Diuinæ essentiæ ut est obiectum intelli-
gibile, & primariò determinatum ad sui co-
gnitionem, proximè potentiam beati deter-
minat ad visionem Dei, & simul reddit illam
connaturaliter exigentem determinationem
creaturarum in Verbo: quæ tandem participa-
tio est intelligibilis æque eminentialis spe-
ciei creaturarum, vltimò intellectum beati
determinat ad has, vel illas creaturas in Ver-
bo intuendas: nam ut sic est intelligibilis at-
que eminentialis species harum vel illarum
creaturarum in Verbo videndarum. Totum
hoc constat ex dictis de lumine gloriæ: quia
nimirum possibile est lumen, quod omnes
istas perfectiones participet: ergo connatura-
lius ponitur: ergo de facto est ponendum, in
antecedente nulla est repugnantia: prior Con-
sequentia est evidens: nam illud lumen est cō-
naturalius, quod potentiam beati proximè
determinat ad omnia ea, ad quæ beatus eget
determinatione. Posterior verò probatur,
quoniam Deus, quæ eius est perfectissima
providentia, semper id facit, quod magis con-
ducit ad connaturaliorem modum operandi
creaturæ. Pro maiore declaratione præsentis
difficultatis, & faciliiori solutione opposito-
rum argumentorum sit,

SECTIO XXV.

*An quodlibet lumen gloriæ inclinet in
intellectum beati ad quascumque
creaturas in Deo cogno-
scendas?*

467. **P** R I M A sententia affirmat. Est Arru-
balis & Machin. supra cit. Funda-
mentum est, quia quilibet habitus inclinat ad
omnia obiecta materialia contenta sub for-
mali; sed omnes creature sunt obiecta mate-
rialia contenta sub diuina essentia tanquam
sub obiecto formali: ergo lumen gloriæ incli-
nat ad cognoscendas omnes creaturas in di-
uina essentia tanquam obiecta materialia sub
formali. Maior constat primò in reliquis ha-
bitibus supernaturalibus: etenim habitus fi-
dei inclinat ad credenda omnia reuelata pro-
pter auctoritatem Dei, tanquam propter ra-
tionem formalem; spes ad speranda omnia
sperabilia propter promissionem Diuinam;
charitas ad diligenda omnia bona creata
propter bonitatem Increatam, & sic de
reliquis. Secundò quia in quolibet obiecto

*Arrubal.
Machin.*

materialis

materiali reperitur ratio obiecti formalis: sed in quocunque reperitur ratio obiecti formalis ad illud per se inclinatur habitus, quia habitus ad totum illud inclinatur per se, à quo specificatur; specificatur autem à tota ratione formali ad equata, igitur per se inclinatur ad omnem, quod participat rationem formalem. Minor verò probatur, quia obiectum formale luminis gloriæ est diuina essentia, ut exemplar & causa creaturarum: omnes autem creature sunt participationes & effectus diuinæ essentiae: igitur omnes creature sunt obiecta materialia, participantes diuinam essentiam ut obiectum formale luminis.

468. SECUNDA sententia negat, quæ communior est: magna tamen eget explicatione; multum enim interest de quo lumine disputetur, an de eo, quod de facto est, an de eo quod possibile est: & an spectata tantum intrinseca naturalis luminis, an etiam ut subest potentia Dei? Pro quorum omnium explicatione,

469. DICO 1. Nullum de facto lumen inclinatur vel ad alias creaturas, quam quarum de facto est representatiuum, vel ad intensius remissiue Deum cognoscendum, quam de facto sit ipsum intentum. Fundamentum est, quia lumen gloriosum non minus est necessaria causa respectu representationis creaturarum, quarum est intelligibilis species, quam respectu cognitionis Dei, cuius est intellectualis participatio: igitur nec inclinatur ad alias creaturas quam quæ de facto representant, nec ad intensius remissiue Deum cognoscendum, quam de facto cognoscit. Antecedens patet, quia lumen nec est principium liberum in se, nec ad operandum pendet à principio libero, sed est causa merè necessaria in operando, anteuertens omnem liberum consensum beati. Cuius ratio est, quia cum lumen gloriæ sit proximum principium nostre beatitudinis, qui est actus necessarius, necessarium enim appetimus beatitudinem, ipsum etiam principium debuit esse necessarium & independens à libertate creaturæ. Consequentia verò probatur, quia quando causa necessaria non pendet in sui applicatione ab aliquo principio libero, agit secundum ultimum posse suæ virtutis; cum non sit maior ratio, cur potius ad tantam, & non ad maiorem, aut minorem intensiorem se applicet: ergo nullam relinquit in subiecto indifferentiam, vel ad alias representationes creaturarum, vel ad maiorem claritatem circa Deum: omnis quippe indifferentia, cum sit potentia ad ulteriorem actum, supponit virtutem operatiuam nondum ultimo explicatam. Confirmatur: quia implicat, formam relinquere subiectum indifferens ad ulteriorem effectum formalem: ergo & lumen gloriæ ad ulteriorem actum perfectiorem. Consequentia patet, quia non minus lumen gloriæ est determinatum ad suum actum producendum, quam forma ad suum effectum formalem præstandum.

470. Maior difficultas est, an quodlibet lumen gloriæ non solum de facto sit determi-

natum ad talem creaturarum representationem, & ad talem tantamque claritatis intentionem, sed etiam ad hanc numero creaturarum & Dei visionem, ita ut neque sit indifferens ad aliam numero visionem eiusdem speciei & perfectionis eliciendam: & quidem si proposita quaestio intelligatur de determinatione extrinseca, quia nimirum Deus præter hunc numero concursum, quo cum lumine influit ad hanc numero visionem, nullum alium obrulit ad alias numero visiones eliciendas, res est facilis, quia cum qualibet causa secunda determinetur ad hunc numero effectum, per hunc numero Dei concursum, ut ex Philosophia suppono, hoc ipso, quo Deus determinatur hunc numero concursum, & omnem alium negat, censetur causa ab extrinseco determinata ad hunc numero effectum. At maior difficultas est, de determinatione intrinseca: cuius dubitandi ratio est, quia non apparet, qua ratione possit lumen gloriæ ab intrinseco aliquo principio, seu differentia determinari ad hanc potius numero visionem, quam ad aliam eiusdem omnino perfectionis & claritatis. Nam dupliciter potest aliquod principium, ad hunc numero effectum ab intrinseco determinari, vno modo propter infinitatem termini producendi, quo pacto principium generatiuum in Patre, ob infinitatem termini producendi, non potest nisi vnum numero Verbum gignere: sicut nec principium spiratiuum, nisi vnum numero amorem: infinitas enim termini producti postulat, ut tota perfectio, quæ produci posset dispersa in pluribus, producat in vno. Verum hic modus repugnat creaturæ, quæ suapte natura limitata est & finita. Alio modo determinari posset per aliquam differentiam intrinsecam, per quam principium ipsum exigeret hunc potius numero concursum, quam alium: & in hoc est cardo præsentis difficultatis, quia cum omnes numerici concursus sint tantum diuersi homogenei, non videtur assignabilis differentia, quæ potius hunc exigat numero concursum, quam alium: siquidem exigentia huius præ alio supponit aliquam diuersitatem inter hunc & alium; alioqui non esset maior ratio, cur potius exigeret hunc, quam alium. His tamen non obstantibus,

471. DICO 2. Non repugnat lumen ab intrinseco determinatum ad hanc numero visionem, & consequenter tale de facto ponendum est. Primum probo, quia non repugnat talem differentiam indiuidualem dari, quæ hunc potius numero concursum exigat, quam alium: ergo non repugnat lumen ab intrinseco determinatum ad hanc numero visionem. Consequentia claret. Antecedens ostendo, quia sicut datur differentia specifica exigens hunc specie concursum, & differentia heterogenea indiuidualis exigens hunc numero heterogeneum concursum: ita non repugnat differentia homogenea exigens hunc numero homogeneum concursum. Cuius ratio à priori est, quia tales concursus non sunt ita ho-

mogenci, ut non habeant aliquam differentiam inter se, alioqui non essent duo, sed unus numero concursus replicatus: ubi enim est aliqua distinctio, aliquam differentiam intercedere oportet, cum omnis distinctio fundetur in aliqua diversitate.

472. Secundum facile probatur, quia tale lumen est connaturalius principium visionis beatæ; igitur ut tale de facto est ponendum. Consequentia constat; quia respectu talis visionis debemus connaturaliora principia ponere; tum quia est perfecta participatio visionis increatæ: tum quia est suprema & perfectissima felicitas creaturæ rationalis. Antecedens probo, quia illud est connaturalius principium, quod est magis determinatum potentie ad actum eliciendum; nam quod est magis determinatum, est magis perfectum & completum potentie in ordine ad actum, quia quanto minus relinquit de indifferentia & indeterminatione, tanto magis ponit de perfectione & complemento: sed lumen ab intrinseco determinatum ad unam numero visionem eliciendam est magis determinatum potentie; quia non solum determinat illam ad talem actum in specie, sed etiam ad talem actum in individuo. Atque ex his patet ad rationem dubitandi.

473. Dico 3. Possibile est lumen, quod sit plurimum creaturarum representativum in Verbo, & minus cognoscitivum Verbi; nec non lumen, quod sit pauciorum creaturarum representativum in Verbo, & magis cognoscitivum Verbi: non est tamen possibile lumen, quod sit intensius cognoscitivum creaturarum, quam Verbi. Fundamentum primæ assertionis est, quia potest lumen quatenus est species intelligibilis creaturarum, plures creaturas in Verbo representare remissius, quam lumen pauciores in eodem Verbo creaturas representans; igitur possibile est lumen, quod plures creaturas representet in Verbo, & minus intensè Verbum cognoscat: & e contra. Consequentia constat, quia intensio cognitionis circa Verbum non crescit formaliter ex cognitione extensiva creaturarum, sed solum ex cognitione intensiva earumdem; crescit enim ex multiplicatione graduum cognitionis creaturarum, eò quod nequeunt tales gradus multiplicari circa obiectum secundarium, quia multiplicentur circa primum, cum quilibet gradus obiecti secundarii sit etiam obiecti primarii tanquam obiecti formalis, à quo specificatur: implicat autem, dari aliquem gradum cognitionis, qui non sit specificatus à suo obiecto formali, non minus quam implicet, dari rem absque propria essentia, cum specificatio ab obiecto formali sit essentialis actui, & singulis gradibus ipsius. Igitur si plures creature videri possunt cum paucioribus gradibus intensiois, & contra pauciores cum pluribus intensiois gradibus, poterit lumen representare plures creaturas in Verbo, & minus intensè Verbum. Confirmatur, quia in nostra sententia creaturæ non videntur in Verbo, ut

in obiecto viso, tanquam in ratione, proxima videndi, atque adeo quod intensius videtur Verbum, eò plures necessarîo videntur creaturæ in ipso Verbo; sed tanquam in ratione remota, proximè autem tanquam in specie impressa intelligibili representantur per lumen, ut est quedam participatio speciei creaturarum: atqui potest Deus producere lumen, quod sit participatio speciei creaturarum: maior quoad extensionem, minor verò quoad intensionem; igitur possibile est lumen, quod sit plurimum creaturarum representativum, & minus cognoscitivum Verbi, quam aliud, quod sit plurimum creaturarum representativum.

474. Secunda pars assertionis constat, quia cum quilibet gradus cognitionis obiecti secundarii essentialiter sit representativus obiecti primarii, implicat intensius cognosci obiectum secundarium, quam primum.

475. Dico quartò. Implicat lumen, quod inclinet ad videndas plures & plures creaturas in Verbo, absque vlla limitatione, tam ex parte obiecti, quam ex parte modi cognoscendi obiectum; non tamen cum limitatione ex parte modi cognoscendi obiectum. Explico. Dupliciter cognosci possunt plura & plura obiecta in Deo, uno modo sine vlllo termino, tam extensivè ex parte cognoscendorum, quam intensivè ex parte cognitionis, ut non modò in infinitum crescant obiecta cognoscenda, sed modus ipse claritatis in cognoscendo: alio modo absque limitatione ex parte cognoscendorum, cum limitatione tamen in modo cognoscendi, ut quanto plura lumen obiecta representat, tantò ad eadem cognoscenda tendat remissius. Primum aio implicare, non autem secundum.

476. Fundamentum prioris assertionis est, quia tale lumen necessarîo esset infinitum: quia vel illud ponitur ut cognoscitivum Dei, & simul representativum creaturarum, & tunc non solum esset infinitum, quia cognoscitivum Dei, sed etiam quia representativum creaturarum: vel solum ponitur ut cognoscitivum Dei; & tunc saltem sequitur, fore infinitum ut cognoscitivum Dei. Quod sic ostendo: quia quod plures hoc modo cognoscuntur creaturæ in Deo, eò clarius & intensius cognoscitur ipse Deus: ergo si daretur lumen inclinans ad cognoscendas plures & plures creaturas in Deo, illud necessarîo foret infinitum. Antecedens patet ex dictis. Consequentia probatur, quia tale lumen producere posset intensiorem & intensiorem sine termino actum circa Deum; igitur esset actu infinitum; quia cum non posset esse infinitum Syncategorematicè, quippe quod actu contineret omnem intensionem possibilem; finitum autem esse non posset, alioqui deueniri posset ad actum finitum, quo intensior à tali lumine produci non posset, necessarîo esset infinitum categorematicè.

477. Fundamentum posterioris assertionis est, quia non implicat lumen participati-

uum

um tantum intellectiuitatis Diuinæ, & nullius representationis creaturarum, quod quod ab extrinseco determinaretur ad plures creaturas in verbo cognoscendas, tantum proportionaliter limitaretur ad easdem remissius in verbo ipso cognoscendas: sed tale lumen non excederet intensiorem finitam; ergo non implicat. Minor probatur, quia quantum cresceret cognitio creaturarum extensiuè, tantum proportionaliter decrederet intensiuè: ergo nunquam excederet intensiorem finitam. Consequentia constat, quia cognitio circa obiectum primum non intenditur formaliter ex præcisa extensione obiecti secundarii, sed tantum ex intensiōe: ergo si ex maiore & maiore extensione obiecti secundarii, non cresceret intensio circa obiectum ipsum secundarium, neque cresceret circa primum.

478. Ex dictis colligo, respectu futurorum de facto dari lumen perfectius extensiuè, imperfectius verò intensiuè, non autem respectu possibilium: Primum constat, nam sæpe minus beatus plura debet in verbo cognoscere quoad seriem suæ prædestinationis, quam alter magis beatus: ergo tunc minus beatus debet habere lumen perfectius extensiuè, imperfectius verò intensiuè, quam alter magis beatus, qui in eodem verbo pauciora videre debet quoad seriem propriæ prædestinationis. Præterea omnes ratione itatus videre debent in Verbo Mysterium Incarnationis, & Eucharistiæ, & reliqua obiecta fidei, nec non species omnes vniuersi: at non omnes hæc ipsa videbunt eadem intensiōe & claritate, sed beatiore clariùs, minus verò beati remissius; cum enim hæc omnia videantur eadem cognitione, qua Verbum, beatiore clariùs videntes Verbum, clariùs etiam videbunt hæc omnia in Verbo.

479. Secundum probo, quoniam cognitio possibilium non est debita beato ratione peculiaris status, sed ratione ipsius beatitudinis essentialis: sed quæ debentur ratione beatitudinis essentialis, quod plura videntur in Verbo, eò clariùs videtur Verbum; & e contra: ergo respectu possibilium non datur de facto lumen perfectius extensiuè, imperfectius verò intensiuè. Maior patet, nam ea tantum sunt debita ratione status, quæ pendent, à libera voluntate Dei, vel ut operata in bonum ipsius beati, vel ut operanda in bonum aliorum: hæc autem sunt tantum futura. Minor probatur, nam quæ debentur ratione beatitudinis essentialis, debentur ratione ipsius visionis beatificæ. Hæc autem connaturaliter postulat, ut quod clariùs videtur Verbum, eò plura videantur possibilium in Verbo. Igitur respectus possibilium non datur lumen perfectius extensiuè, imperfectius verò intensiuè. Consequentia constat, quia ista semper videntur iuxta proportionem luminis circa Verbum: Vnde non videntur plura aut pauciora, quam intensio ipsa luminis circa Verbum postulat. Minor patet, quoniam possibilium solum videntur ex vi visionis causæ sal-

tem radicaliter: quæ autem videntur ex vi visionis causæ mensura videndorum est ipsa cognitio causæ, quæ quod clariùs aut remissius videtur, eò cum pluribus, aut paucioribus effectibus videri postulat.

480. Obijciat 1. Quodcumque lumen aptum ad videndum Deum, est etiam aptum ad videnda quæcumque possibilium in Deo: igitur ad videnda plura possibilium in Deo non est necesse videre clariùs Deum. Antecedens probatur, quia maius est videre Deum, quam quæcumque possibilium. Secundò sequeretur, quemlibet beatum videre in qualibet serie creaturarum possibilium infinitas species creaturarum inferiores sub illa contentas. Sequelam probo, quia, si quod clariùs videtur Verbum, eò gradatim plura videntur possibilium: igitur vi visionis videntur omnes species possibilium, quæ inter vltimam & supremam vltimam intercedunt, atqui hæc sunt infinitæ: ergo.

181. Resp. ad primum negando antecedens, nam licet plus sit videre Deum, quam quæcumque creaturas in se, non tamen in ipso Deo; quia in Deo videntur cum connexion ad ipsius omnipotentiam. Ad secundum nego sequelam: ad cuius probationem, nego Minorem; omnes enim creaturæ contentæ sub aliqua determinata specie sunt finitæ, quia tanta est perfectio earum collectivè sumptarum, quanta est distantia inter supremam creaturam, quæ videtur, & ipsum nihilum, quæ finita est, quia hæc mensuratur ex ipsa positiva perfectione rei producibilis.

482. Ad fundamentum oppositæ sententiæ distinguenda est Maior: quilibet habitus inclinatur ad omnia obiecta materialia contenta sub formali, ut attingibilia sub certo gradu intensiōis non excedente habitum, concedo; ut attingibilia sub quolibet gradu intensiōis, habitum excedente, nego: quia non minus habitus finitus limitatur sub certo gradu intensiōis, quam sub certa ratione formali ad suum obiectum attingendum, cum non minus sit principium actus secundum certum gradum intensiōis, à quo indiuiduatur, quam secundum certum gradum speciei, à quo specificatur: ergo sicut excedere non valet rationem formalem, à qua specificatur, ita nec gradum intensiōis, à quo indiuiduatur. Vnde distinguenda est etiam Minor: omnes distributiue aut sub certo gradu intensiōis non excedente gradum luminis, sunt obiectum materiale attingibile à lumine, concedo; omnes collectivè, aut secundum quemcunque gradum intensiōis, sunt obiectum materiale attingibile à lumine finito, nego. Pro cuius explicatione,

483. Notandum, creaturas dupliciter videri posse in Deo, vno modo comprehensiuè secundum adæquatam intelligibilitatem ipsarum; secundò intuitiuè tantum, & non secundum adæquatam intelligibilitatem ipsarum. Ut videantur primo modo, non quælibet creatura, aut series creaturarum videri potest per quemcunque gradum lu-

minis,

minis, sed requiritur certus gradus commenturatur *speculum voluntarium*, quia liberè antecederet se manifestat per visionem huius vel illius creature.

486. Ratio secundæ sententiæ, simul cum auctoritate sancti Thomæ solum probat de lumine in ordine ad creaturas posibles, ut de facto est, non autem in ordine ad futuras, & ut à Deo fieri posset.

387. Tertiā sententiā cum suis probationibus admittimus, non eo quidem fundamento, quo illam aduersarij defendunt, nempe, quia lumen, quatenus se tenet ex parte potentiæ est heterogeneum, sic enim non oporteret, illud ponere heterogeneum, ut constat de ceteris habitibus, cuius ratio est, quia lumen, ut est complementum potentiæ specificatur tantum ab obiecto formali, quod est homogeneum: sed alio fundamento illam admittimus, nempe quia in nostra sententiā lumen est simul species intelligibilis creaturarum, quas repræsentat: ratione cuius repræsentationis vnum est heterogeneum diuersum ab alio, sicut species vnius obiecti à specie alterius, indiuidualiter tantum diuersi: exemplum de charitate non est ad rem: nam id provenit, non ex diuersa indiuiduatione habitus, sed ex ipsa charitate secundum se, quæ quia practicè inclinat ad obiecta, ut consequibilia, ad ea prius ac potius inclinat, quæ sunt magis debita: lumen verò, quia ad obiecta inclinat speculatiue, cognoscendo tantum naturas ipsorum, ad ea prius, ac potius inclinat, quæ sunt in se perfectiora, & causa aliorum, non autem quæ sunt conuenientiora: nam hic finis, cum sit practicus, non intenditur ab habitu speculatiuo.

488. Ad Fundamentum quartæ constat ex dictis, in quo nimirum sensu sit concedendum, in quo verò negandum.

484. Prior probatio intelligenda est iuxta doctrinam traditam, quod omnes habitus inclinant ad omnia obiecta materialia contenta sub formali, sub certo intensiōis gradu, non excedente gradum ipsius habitus, cum nullus habitus inclinare possit ad intensiorem gradum, quàm ipse contineat in se: alioqui posset effectus excedere perfectionem causæ. Posterioris neganda est minor: nam in omnibus possibilibus collectiue sumptis reperitur ratio formalis luminis, & tamen ad ea collectiue sumpta inclinare non potest lumen finitum. Ut igitur habitus inclinare possit ad obiectum materiale coniunctum cum formali, supponi debet attingibile sub certo gradu intensiōis, habitum non excedente. Vnde falsum est habitum per se inclinare ad rationem formalem, nullo habito respectu intensiōis. Cum igitur obiectum formale luminis gloriosi non sit diuina essentia ut exemplar creaturarum, sub quolibet claritatis gradu attingibilis, sed sub certo & finito, non quælibet creatura, aut creaturarum series quocunque modo in Deo visibilis, erit materiale obiectum attingibile à lumine. Atque ex his patet ad præsentem controuersiam.

485. Ad argumenta præcedentis sectionis. Ad Fundamentum primæ, dici Deum *speculum voluntarium* intellectui beato, non quia per hanc numero visionem modò hæc, modò illa obiecta manifestet; quia nec Deus facere potest, ut forma non statim tribuat suum effectum formalem subiecto capaci; nec sola extrinseca voluntas Dei efficere potest, ut quæ antea non tribuebat suum effectum formalem, modò tribuat: sed dici-

tur *speculum voluntarium*, quia liberè antecederet se manifestat per visionem huius vel illius creature.

486. Ratio secundæ sententiæ, simul cum auctoritate sancti Thomæ solum probat de lumine in ordine ad creaturas posibles, ut de facto est, non autem in ordine ad futuras, & ut à Deo fieri posset.

387. Tertiā sententiā cum suis probationibus admittimus, non eo quidem fundamento, quo illam aduersarij defendunt, nempe, quia lumen, quatenus se tenet ex parte potentiæ est heterogeneum, sic enim non oporteret, illud ponere heterogeneum, ut constat de ceteris habitibus, cuius ratio est, quia lumen, ut est complementum potentiæ specificatur tantum ab obiecto formali, quod est homogeneum: sed alio fundamento illam admittimus, nempe quia in nostra sententiā lumen est simul species intelligibilis creaturarum, quas repræsentat: ratione cuius repræsentationis vnum est heterogeneum diuersum ab alio, sicut species vnius obiecti à specie alterius, indiuidualiter tantum diuersi: exemplum de charitate non est ad rem: nam id provenit, non ex diuersa indiuiduatione habitus, sed ex ipsa charitate secundum se, quæ quia practicè inclinat ad obiecta, ut consequibilia, ad ea prius ac potius inclinat, quæ sunt magis debita: lumen verò, quia ad obiecta inclinat speculatiue, cognoscendo tantum naturas ipsorum, ad ea prius, ac potius inclinat, quæ sunt in se perfectiora, & causa aliorum, non autem quæ sunt conuenientiora: nam hic finis, cum sit practicus, non intenditur ab habitu speculatiuo.

488. Ad Fundamentum quartæ constat ex dictis, in quo nimirum sensu sit concedendum, in quo verò negandum.

SECTIO XXVI.

An Deus ab homine in hac vita videri possit sicuti est?

489. **R**ATIO dubitandi est ipsa auctoritas Dei, desideranti enim Moy-
 si videre in hac vita Deum, Exodi 33. Respondit Deus: *Non videbit me homo, & vivet.* Vbi Glossa, *quandiu*, inquit, *hic mortaliter vivitur, per quasdam imagines Deus videri potest, sed per ipsam naturam suam speciem non potest.* Impossibile igitur est, Deum in hac vita ab homine videri. Confirmatur, nam visio Dei est cognitio omnium abstractissima, cum sit de obiecto immaterialissimo: sed quod abstractior est cognitio, eò abstractiorem postulat intellectum: ergo abstractissima cognitio abstractissimum postulat intellectum. Igitur visio Dei non compatitur secum in eodem subiecto notitiam sensus vel alterius operationis materialis; ac

Exodi 33.

Glo. 11.

proinde